

**„Czterechsetletnie rękopisy
w wydaniu hi-tech. Atlas
historyczny Wielkopolski XVI wieku
w postaci interaktywnej aplikacji
przestrzennej (GIS)”.
Promocja projektu
Warszawa, 13 czerwca 2013 r.**

13 czerwca 2013 r., w siedzibie Instytutu Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk w Warszawie, miała miejsce promocja elektronicznej edycji źródłowej rejestrów poborowych województwa kaliskiego z drugiej połowy XVI w., wykonanej w formie interaktywnej mapy. Edycja przygotowana została przez zespół Zakładu Atlasu Historycznego pod kierunkiem Marka Słonia, w ramach prac nad kolejnym tomem z serii *Atlas historyczny Polski. Mapy szczegółowe XVI w.*, obejmującym tereny szesnastowiecznej Wielkopolski. W trakcie spotkania wygłoszono trzy referaty.

Henryk Rutkowski, w wystąpieniu pt. „Wczoraj: 1880–2008. Od Krakowa do Krakowa”, przedstawił zarys historii programu *Atlasu historycznego Polski* od jego pierwotnego sformułowania w 1880 r. przez Stanisława Smolkę, aż do roku 2008, kiedy to wyszedł tom *Atlasu* dotyczący województwa krakowskiego. Zarysował również ewolucję idei *Atlasu*, jej przeformułowania oraz metodologię przygotowywania kolejnych tomów obecnej serii.

Drugi referat pt. „Dziś: 2008–2013. Rejestry poborowe województwa kaliskiego z drugiej połowy XVI w.”, wygłoszony przez Marka Słonia, dotyczył bezpośrednio elektronicznej edycji źródłowej wspomnianych rejestrów. Edycja ta polega na udostępnieniu rejestrów poborowych, w formie dostępnej w Internecie interaktywnej mapy województwa kaliskiego z drugiej połowy XVI w., połączonej z treścią rejestrów zawartą w tabelach w formacie .xls. Po wejściu na stronę użytkownik ma możliwość przeglądania mapy województwa i uzyskiwania wiadomości o konkretnej osadzie bądź grupie osad. Informacje te pochodzić mogą z jednego, kilku lub wszystkich rejestrów poborowych

udostępnionych w edycji. Po otwarciu okna informacyjnego, użytkownik uzyskuje takie informacje jak nazwa szesnastowieczna osady, charakter osady, liczba łąnów, suma podatku zebranego w danym roku i wiele innych, przy czym może w każdej chwili skonfrontować dane odczytane przez autora źródła ze skanem rękopisu. Oprócz przeglądania danych w formie interaktywnej mapy, użytkownik ma możliwość ściągnięcia danych ze wszystkich dostępnych w edycji rejestrów poborowych, a także całej geobazy, zawierającej warstwy: osad, granic administracyjnych i kościelnych, obiektów topograficznych i hydrograficznych. Dzięki temu może samodzielnie pracować z danymi na własnym komputerze przy użyciu oprogramowania GIS. Część analiz można wykonywać również na poziomie arkusza kalkulacyjnego. Użytkownik ma też możliwość samodzielnego tworzenia potrzebnych mu map.

Całość edycji umieszczona została na platformie *Atlas źródeł i materiałów do dziejów dawnej Polski*, o którym mówił podczas promocji Bogumił Szady w trzecim referacie pt. „Jutro: 2013–... . Atlas źródeł i materiałów do dziejów dawnej Polski”. Platforma ma na celu gromadzenie i udostępnianie w jednym miejscu projektów podobnych do edycji rejestrów poborowych. Oprócz mapy województwa kaliskiego z drugiej połowy XVI w., *Atlas* zawiera obecnie także mapę religii i wyznań Korony w II połowie XVIII w., przygotowaną przez Bogumiła Szadego. Ze względu na fakt, że elektroniczna edycja źródeł stanowi nowy kierunek edytorstwa, wymaga ona przełożenia dotychczasowych osiągnięć polskiego edytorstwa źródłowego na warunki cyfrowe oraz stworzenia standardów edycji elektronicznych i edycji przy pomocy GIS.

Po części referatowej nastąpiła część dyskusyjna. Całość spotkania była na żywo transmitowana online w językach polskim i angielskim przez Internetową Telewizję Wielkopolską. Odbiorcy mieli również możliwość zadawania pytań w formie mailowej. ■

Michał Gochna
Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla
Polska Akademia Nauk